

FILOZOFIJA

Ispitna knjižica 2

FIL IK-2 D-S020

FIL.20.HR.R.K2.12

6305

12

Prazna stranica

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne pišite esej dok to ne odobri dežurni nastavnik.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

U ovome dijelu ispita napišite esej slijedeći priložene upute i smjernice za pisanje eseja.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Esej obvezatno napišite na list za čistopis.

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Pišite čitko. Eseg će se bodovati s nula (0) bodova ako je nečitko napisan.

Ako pogriješite u pisanju, pogreške stavite u zagrade, precrtajte ih i stavite skraćeni potpis.

Želimo Vam puno uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 2 prazne.

Filozofija

Esej

Zadatak esejskoga tipa

Pozorno pročitajte navedene tekstove. Na temelju njihove usporedbe, prema ponuđenim smjernicama, oblikujte esej s jasnom strukturom: uvodnim dijelom (postavljanjem teze ili hipoteze), središnjim dijelom (analizom i argumentacijom) i zaključkom (sintezom).

Prvi tekst

Dakle, *ideju* koju imamo, kojoj dajemo opće ime supstancija, budući nije ništa doli pretpostavljeni, ali ne i spoznati, potporanj tih kvaliteta za koje otkrivamo da postoje, koje ne možemo zamisliti da opstaju *sine re substante*, bez nečega što ih podupire, tu podlogu nazivamo *supstancija*, koja, prema pravom značenju te riječi, na običnom *engleskom*, označava *ono što leži ispod* ili *ono što podupire* (...)

Zbog toga, kada govorimo ili razmišljamo o bilo kojoj određenoj vrsti tjelesnih supstancija, kao što su *konj*, *kamen* itd., iako je *ideja* koju imamo o bilo kojoj od njih tek složaj ili skup tih nekoliko jednostavnih *ideja* o osjetilnim kvalitetama, koje obično zamjećujemo sjedinjene u stvari koja se naziva konj ili kamen, mi ipak, jer ne možemo zamisliti kako bi one mogle postojati same po sebi, ili jedna u drugoj, pretpostavljamo da one postoje u jednom zajedničkom subjektu kao svojoj egzistencijalnoj podlozi. *Tu podlogu označavamo imenom supstancija*, iako je sigurno da nemamo nikakvu jasnu ili razgovijetnu *ideju* o toj *stvari* za koju pretpostavljamo da je ta podloga.

John Locke, *Ogled o ljudskom razumu*

Filozofija

Esej

Drugi tekst

9. Ima nekih koji prave razliku između *primarnih* i *sekundarnih* kakvoća. Pod prvima podrazumijevaju protežnost, oblik, kretanje, mirovanje, čvrstoću ili neprobojnost i broj. Drugima označavaju sve ostale osjetilne kakvoće, kao što su boje, zvukovi, okusi i tako dalje. Oni priznaju da naše ideje ovih drugih nisu sličnosti nečega što postoji izvan uma ili neopaženo. Ali tvrde da su naše ideje *primarnih kakvoća* uzorci ili slike stvari koje postoje izvan uma, u nekoj nemislećoj supstanciji koju zovu *tvar*. Pod stvari nam je dakle razumjeti neku tromu, bezosjetilnu supstanciju u kojoj protežnost, oblik i kretanje zbiljski postoje. Ali iz onoga što smo već pokazali očito je da su protežnost, oblik i kretanje samo ideje koje postoje u umu, i da neka ideja može biti slična samo nekoj drugoj ideji, te da prema tome ni one ni njihovi prauzori ne mogu postojati u nekoj neopažajućoj supstanciji. Stoga je jasno da sâm pojam onoga što se zove *tvar* ili *tjelesna supstancija* sadrži u sebi proturječje.

10. Oni koji tvrde da oblik, kretanje i druge primarne ili izvorne kakvoće postoje izvan uma, u nemislećim supstancijama, istodobno priznaju da to ne vrijedi za boje, zvukove, toplo, hladno i slične sekundarne kakvoće. Kažu nam da su to osjeti koji postoje samo u umu, te su prouzročeni različitom veličinom, građom i kretanjem sićušnih čestica stvari i o njima ovise. To smatraju nedvojbenom istinom, koju mogu beziznimno dokazati. No ako je sigurno da su one *izvorne* kakvoće nerazdvojno sjedinjene s drugim osjetilnim kakvoćama i ne mogu se, čak ni u mislima, od njih apstrahirati, jasno slijedi da *one* postoje samo u umu. Ali želio bih da svatko promisli i iskuša može li, bilo kakvim misaonim apstrahiranjem, zamisliti protežnost i kretanje nekoga tijela bez svih drugih osjetilnih kakvoća. Što se mene tiče, jasno vidim da nije u mojoj moći stvoriti ideju nekoga protegnutog i pokrenutog tijela, nego da mu moram usto pridati i nekakvu boju ili drugu osjetilnu kakvoću, za koju se priznaje da postoji samo u umu. Ukratko, protežnost, oblik i kretanje, apstrahirani od svih drugih kakvoća, neshvatljivi su. Prema tome, tamo gdje su druge osjetilne kakvoće, moraju biti i te, naime, u umu i nigdje drugdje.

George Berkeley, *Rasprava o načelima ljudske spoznaje*

Filozofija

Esej

Tema eseja: **Što je osnova zbilje?**

Smjernice za pisanje

U eseju odredite pojmove: „supstancija”, „tjelesna supstancija”, „primarna kakvoća” („kvaliteta”), „sekundarna kakvoća” („kvaliteta”), „tvar” i „apstrahirana (apstraktna) ideja”.

1. Objasnite na koji način Locke dokazuje postojanje supstancije.
2. Objasnite jesu li, prema Lockeu, osjetilne (primarne) kvalitete objektivne ili subjektivne.
3. Objasnite Berkeleyjevu kritiku primarnih kakvoća (kvaliteta).
4. Objasnite Berkeleyjevo dovođenje u pitanje materijalne (tjelesne) supstancije.
5. Objasnite je li moguće osporiti ili dokazati objektivno postojanje supstancije (materije).

Argumentaciju u eseju potkrijepite primjerima:

1. nesigurnosti osjetilnoga spoznavanja
2. shvaćanja supstancije u suvremenoj znanosti.

List za čistopis

Ovim se prostorom
koristi ocjenjivač.
Molimo Vas nemojte
u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

Ovim se prostorom
koristi ocjenjivač.
Molimo Vas nemojte
u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

Ovim se prostorom
koristi ocjenjivač.
Molimo Vas nemojte
u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

Ovim se prostorom
koristi ocjenjivač.
Molimo Vas nemojte
u njega ništa upisivati.

03

List za čistopis

Ovim se prostorom
koristi ocjenjivač.
Molimo Vas nemojte
u njega ništa upisivati.

03

Prazna stranica

